

УДК 747 -03

АР ДЕКО ЯК ПОЄДНАННЯ НЕПОЄДНУВАНОВОГО

I.V. ЗАДОЙНА, Г.С. ОЛІЙНИК

Хмельницький національний університет

Ар деко – стилістична течія в мистецтві, архітектурі і дизайні країн Західної Європи та Америки другої чверті ХХ століття, яка отримала назву від міжнародної виставки декоративного мистецтва в Парижі в 1925 році. Протягом 1925-1935 року стиль Ар деко досягнув свого розквіту, а потім зазнав занепаду. І тільки в 80-х роках ХХ ст. він відродився по новому і наразі є затребуваним в дизайні сучасного інтер'єрного простору.

Ар деко являється продовженням традиції модерну та класики. Художники і дизайнери в цьому стилі гармонійно поєднали вільне планування і пластику модерну з парадним блиском класичних стилів і цікавими самотніми речами з індійських і східних культур. Розумна, з художнім смаком еkleктика лягла в основу стилю Ар деко. Наразі стиль Ар деко – демонстрація доброго смаку. Він зародився у Франції, звідси його легкість і витонченість. Якщо сучасний рух в Європі тяжів у 1920-х роках до масового та стандартного, то стиль Ар деко, навпаки, прагнув до задоволення індивідуальних смаків замовників і відрізнявся різноманітністю. Вільно оперуючи історичними знаками і символами, Ар деко звертається до нових будівельних матеріалів, кольору, світлових ефектів і цим відрізняється від історичних попередників. Якщо Ар деко звертається до класицизму, то трансформує Римський ордер, представляючи його спрощено й позбавляючи його нормативних атрибутів: капітелей, бази, тим часом перетворюючи об'ємні колони в плоскі пілястри, лопатки або графічно малюючи їх на площині стіни. Коли Ар деко звертається до Ар нуво, запозичуючи криволінійні форми і лінії, вони стають менш мальовничими, орнамент більш жорстким, позбавленим зображальності. Коли Ар деко вступає у творчу взаємодію з модерном, то відзначається чіткістю, геометричністю прямокутних обрисів, площинністю фасадів, використанням трубчастих поручнів огорож. Модернізованість Ар деко часто проявляється в плавності форм. Іноді форми стають близькі до машинного дизайну. Часто в інтер'єрах і на фасадах з'являються рельєфні фризи з сюжетним скульптурним зображенням узагальнено-геометризованого характеру.

Виробники меблів у стилі Ар деко використовують для виготовлення і декору предметів облаштування інтер'єру алюміній, нержавіючу сталь, слонову кістку, ебенове дерево, дороге скло, інкрустації по дереву, шкіру екзотичних тварин – зебри, крокодила, ящірок. За багатством матеріалів з ним навряд чи може змагатися який-небудь інший стиль: цінні породи дерева, кленовий масив, ясен, рожеве дерево рідкісних сортів, бронза, кристали, натуральний камінь – все це можна зустріти в одному інтер'єрі, причому всі вироби, як правило, не промислового виробництва, а зроблені за індивідуальним замовленням.

Стіни, створені з використанням стилю Ар деко, являють собою ненав'язливий фон для вишуканих меблів та скульптур, тому шпалери з малюнком практично не використовуються. Найчастіше в інтер'єрах присутні пофарбовані однотонною фарбою стіни з яскравим трафаретним бордюром з геометричних фігур – кіл, трикутників, прямокутників, зигзагів. Колір в Ар деко в основному м'який, пастельний для стін і темний, майже чорний для меблів. Яскраві соковиті кольори – помаранчевий, зелений, червоний здебільшого присутні в орнаментах.

Стиль Ар деко непомітно практично зник після піднесення масового виробництва. Відродження зацікавленості в Ар деко в появилася в 80-х90-х рр. ХХ ст. і було пов'язане з графічним дизайном, а пізніше його почали знову використовувати в дизайні інтер'єрів.

Сучасне використання в інтер'єрі стилю Ар деко пов'язане з використаннями технічних досягнень, де традиційні матеріали поєднуються з новими: колекційні декори поєднуються з картинами або скульптурами, світильниками, гардинами, декоративною штукатуркою, бабусиною скринєю або екзотичними шпалерами. Сучасні інтер'єрні простори з використанням стилю Ар деко насичені дивовижними сувенірами, привезеними з екзотичних країн, таких як мароканський світильник чи ідол з екваторіальної Африки. Геометричні напрямки модерну, втілені в сучасному стилі Ар деко виражаються через сучасні будівельні технології і матеріали, а також через широкий вибір предметів облаштування інтер'єру.

ХХІ ст. внесло багато нового в ідеологію стилю Ар деко. Проте, як і раніше, стиль продовжує залишатись стилем багатства і розкоші. Він створений для тих, хто любить ефектність і демонстрацію. Найповніше даний стиль проявляє себе в сучасних інтер'єрах фешенебельних готелів, дорогих ресторанів і клубів, респектабельних представницьких будинків.

В сучасному інтер'єрі, виконаному з використанням Ар деко, застосовуються дорогі екзотичні матеріали: ебенове, пальмове дерево та інші рідкісні породи деревини, слонова кістка, шкіра екзотичних тварин, позолота, перламутр і діаманти. Для обробки і прикраси інтер'єру активно застосовуються скло, мармур, бронза і такі тканини, як штучне хутро, оксамит та шовк. Присутні яскраві фарби: рожеві, фіолетові, червоні, зелені, всі відтінки золотого. Як правило, підлогове покриття для інтер'єрів в стилі Ар деко – паркет. Меблі виготовлені зі світлої деревини, часто обтягнуті шкірою. Якщо меблі мають обтічні і плавні форми, то елементи декору, навпаки, абстрактні та експресивні. Добре підходять віяла, ковани решітки, подіуми. Доречно внесення в інтер'єр екзотичних ноток – китайської, африканської, єгипетської. Елементи старовини в інтер'єрі можна поєднати з новітніми творами мистецтва.

В цілому, стиль Ар деко – це поєднання непоєднуваного: він багатогранний і непростий, в якому кожен може відкрити для себе щось цікаве, вражаюче та захоплююче.